

JELÉNÉS, 1958
HÁTOLDALON: ARCKÉPTANULMÁNY

Olaj, farost, 40,5x30 cm
 Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 10 000 000 Ft / 37 736 EUR

OEUVRE JEGYZÉK: 1958/25.

■ In.: Kondor Béla (1931–1972) oeuvre katalógusa.
 Szerk.: Bolgár Kálmán – Nagy T. Katalin,
 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1984.

KIÁLLÍTVA:

■ Kondor Béla festőművész kiállítása.
 Fényes Adolf Terem, 1960. katalógus: szám nélkül

Kondor stílusa az ötvenes évek végére érik be teljesen. Semmihez sem fogható formakészletének legtöbb elemét a grafika eszköztárából kölcsönözte. Gyakran uralják kompozícióit a vonalakkal körülírt, megrajzolt szerkezetek, dekoratív színelületek, füstárany részletek. Utóbbi használata, képeinek jellemzően ikonokus jellege és trecen-to komponálási sémája önálló karakterre nemesedett ekkor képein. A perspektívával köszönő viszonyban sem álló felnagyított figurái a középkor és a szürrealizmus sokszor egymástól nem is oly távol álló mesebeli, groteszk világába cseppennek bele. „Ezt az önállóvá vált világot pedig már nem lehet kötni semmilyen korábbi irányhoz; ugyananyyi köze van Picassohoz, mint Bosch-hoz, Blake-hez, mint Rimbaud-hoz, a középkorhoz, mint az antikvitáshoz. Klasszikus és szürrealisztikus, primitíven nyers és rafináltan finom. Mindez benne van, mégis minden ízében korunkból fakad, korunk nagy etikai kérdéseire rezonál.” – írja összefoglalóan művészetéről Németh Lajos.

A szerelem és a férfi-nő kapcsolat gyakori témája ekkor készült képeinek, melyet 1957-es első házassága inspirálhatott. Ebben az időben készült többek között a *Hűség* (1958) a *Virág* (1959) az *Emberpár* (1959), vagy az itt bemutatott *Jelenés* is. Kondor első úgynevezett ikonos képei ezek, melyek misztikus világba repítik a festmény nézőjét. A szerelem, a házasság, a gyermekáldás oltárképek szakrális terébe vonva a jelen és a múlt közötti szembenállás mélysége válik láthatóvá. Ez nemcsak művészi, de egyben morális véleménynyilvánítás is esetében, amely szintén állandó eleme művészetének.

Kondor első önálló kiállítását a Fényes Adolf Teremben rendezte 1960-ban. A tárlaton az itt bemutatott *Jelenés* is szerepelt. A kiállítás pikantériája, hogy bár Kondor semmiféle avantgarde mozgalomhoz nem tartozott, a tárlatot három nap elteltével mégis betiltották. A kornak a 3T (tilt, tűr, támogat) elvét követő kultúrpolitikája, legalább annyira megdöbbenve állt Kondor művészete előtt, mint a korszak jelentősebb alkotói. A Dürer és Rembrandt, Leonardo és Bosch világát megidéző festészetével szemben az egész magyar művészeti társadalom értetlenül állt. Kondor szinte sokkolta a közöget végtelenül egyszerű, mégis a kortól annyira idegen új grafikus és festői felfogásával. Erdélyi Miklós így emlékszik vissza a festő köztudatba robbanására: „Kondor Bélánál avantgárdabb jelenséget én azóta sem tapasztaltam. A belépése olyan váratlan volt, és olyan ellenállást fejtett ki első pillanatban, hogy azt most már visszamenőleg nem lehet elképzelni, ugyanakkor a programjában annyira tradicionalista volt, amit szintén nem lehet. ... Rájöttem, érzem, hogy bár amit csinál, az egyáltalán nem avantgárd tartalmú, de a jelenség, a gesztus, amit a pillanatnyi művészetpolitikával szemben tesz, az a legravasabb, mert egy irányt egyszerűen meghosszabbított visszafelé. Retrográd irány volt, és ő még jobban meghosszabbította visszafelé, egész Leonardóig.”

Kaszás Gábor

Kondor Béla: Emberpár, 1959.
 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

